

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

Številka: 22100-2/2019/4

Datum: 5. 12. 2019

NACIONALNA STRATEGIJA ZA PREPREČEVANJE TERORIZMA IN NASILNEGA EKSTREMIZMA

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	3
1.1	Opredelitev osnovnih pojmov	3
1.2	Temeljna načela nacionalne strategije	4
2	OCENA RAZMER IN ELEMENTI OGROŽANJA VARNOSTI REPUBLIKE SLOVENIJE	4
3	STRATEŠKI CILJI	5
3.1	Preprečevanje radikalizacije, ki vodi v terorizem ali nasilni ekstremizem	5
3.1.1	Omejevanje tveganja novačenja posameznikov iz najranljivejših skupin ter odvrnitev od upravičevanja sovražnosti in uporabe nasilja	6
3.1.2	Preprečevanje uporabe tehnologije za potrebe terorizma, nasilnega ekstremizma in drugih oblik sovražnosti, ki vodijo v radikalizacijo	6
3.1.3	Obravnavanje radikalizacije v zaporniškem in probacijskem okolju	7
3.1.4	Spodbujanje vključujoče, odprte in odporne družbe	7
3.2	Zaščita pred terorističnimi dejanji in dejanji nasilnega ekstremizma	7
3.2.1	Zmanjševanje ranljivosti objektov, storitev in upravljanja kritične infrastrukture	7
3.2.2	Zmanjševanje ranljivosti v transportu	8
3.2.3	Zvišanje učinkovitosti mehanizmov za integrirano upravljanje varnosti meja	8
3.2.4	Zaščita lahko dostopnih objektov napada	8
3.2.5	Zaščita kibernetkega prostora pred terorističnimi aktivnostmi	9
3.3	Preprečevanje terorističnih dejanj	9
3.3.1	Protiteroristična koordinacija	9
3.3.2	Kakovost obveščevalne podpore	9
3.3.3	Preprečevanje financiranja terorizma	10
3.3.4	Preprečevanje dostopa do snovi KBRJ, nezakonitega orožja, eksploziva in njegovih sestavin ter zlorab blaga z dvojno rabo	10
3.4	Ukrepanje ob terorističnem napadu	10
3.4.1	Pripravljenost in odziv na teroristični napad	10
3.4.2	Odpravljanje posledic terorističnega napada	11
3.4.3	Pomoč žrtvam terorizma	11
3.5	Pregon storilcev s terorizmom povezanih kaznivih dejanj	11
4	AKTIVNOSTI SLOVENIJE V MEDNARODNIH PRIZADEVANJIH ZA PREPREČEVANJE TERORIZMA IN NASILNEGA EKSTREMIZMA	12
5	URESNIČEVANJE IN DOPOLNJEVANJE STRATEGIJE TER KOORDINACIJA	12

1 UVOD

Republika Slovenija najostreje obsoja vsakršno obliko terorizma in nasilnega ekstremizma, ne glede na vrsto in obliko ter versko, etnično ali kakršno koli drugo ideologijo. Terorizem uničuje temeljne vrednote, kot so človekovo dostojanstvo, svoboda, demokracija, enakost, pravna država ter spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, in negativno vpliva na gospodarstvo države, njen trajnostni razvoj in zagotavljanje nacionalne varnosti. Zanj ni in ne more biti opravičila.

Nacionalna strategija za preprečevanje terorizma in nasilnega ekstremizma (v nadaljnjem besedilu: strategija) je v skladu s temeljnimi cilji, zapisanimi v Resoluciji o strategiji nacionalne varnosti in Resoluciji o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2019–2023.

Namen strategije je opredeliti ukrepe in sistemski odziv za zmanjšanje ranljivosti Republike Slovenije ob terorizmu in nasilnem ekstremizmu ter zagotoviti varnost pred terorističnimi grožnjami z namenom zaščititi ustavne, gospodarske, socialne in politične temelje, temeljne vrednote ter varnost prebivalcev in državljanov Republike Slovenije doma in v tujini.

Strategija temelji na integriranem nacionalnem delovanju in mednarodnem sodelovanju. Republika Slovenija bo še naprej aktivno sodelovala, podpirala in se pridruževala mednarodnim pobudam in ukrepom v boju proti terorizmu, sprejetim predvsem v okviru Organizacije združenih narodov, Evropske unije, Nata, Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) in Sveta Evrope.

Strategija sledi horizontalnemu pristopu, ki temelji na vseobsegajočem in koordiniranem sodelovanju vseh pomembnih deležnikov na nacionalni in lokalni ravni, ki lahko ob podpori analiz, ocen tveganja in ogroženosti ter raziskav prispevajo k uresničitvi strateških ciljev.

Pristop temelji na tesnem sodelovanju udeležencev iz vlade, civilne družbe in akademske skupnosti, predstavnikov znanosti in verskih skupnosti ter na drugi strani partnerjev pri izvajanju koordiniranih aktivnosti na državni in lokalni ravni v smislu odzivanja na varnostne pojave, tveganja in grožnje, povezane s terorizmom in nasilnim ekstremizmom.

Strategija določa strateške cilje in podcilje. Njihovo podrobnejše izvajanje bo opredeljeno v akcijskem načrtu, ki bo predvidel aktivnosti, nosilce in čas izvedbe.

1.1 Opredelitev osnovnih pojmov

Ekstremizem je v tej strategiji razumljen kot stališča in ravnanja posameznikov ali skupin, ki odstopajo od družbeno sprejemljivih norm in s katerimi želijo ti posamezniki ali skupine na podlagi ideoloških, političnih, družbenih, verskih ali drugih motivov doseči spremembo temeljnih vrednot demokratične ureditve družbe in pravne države, pri čemer lahko ogrožajo ali kršijo enakost, pravice in svoboščine ter dostojanstvo drugih, povzročajo izključevanje in diskriminacijo ali netižno sovraštvo do drugih. Kaže se v različnih stopnjah, kar lahko med procesom radikalizacije preraste v različne oblike prekrškov, kaznivih dejanj, nasilnega ekstremizma ali terorizma, zato zahteva preventivno ukrepanje varnostnih organov, pri čemer je treba poudariti, da vsako ekstremno stališče ali ravnanje nima nujno negativnih posledic za družbo.

Nasilni ekstremizem je v tej strategiji razumljen kot uporaba ali namera kakršnega koli fizičnega ustrahovanja, prisile ali nasilja za doseg različnih ideoloških, političnih, družbenih, verskih ali drugih ciljev interesnih skupin ali posameznikov. Značilnosti takšnega ravnanja jasno kažejo na storilčevo namero po fizičnem napadu na življenje, ogrožanju zdravja, uničevanju ali onesposobitvi delovanja skupnosti in njenih pomembnih dejavnosti in storitev.

Novačenje razumemo kot dejanja, ki so prepoznana kot prisiljeno, vsiljeno ali prostovoljno vabljenje, pozivanje k članstvu oziroma pristopu k vsem oblikam organiziranega ali neorganiziranega izvajanja

sovražnosti, nasilnega ekstremizma ali terorizma, ne glede na ideologijo oziroma cilje, na katerih temeljijo.

Preprečevanje za namen te strategije vsebuje celovit nabor ukrepov in dejavnosti za potrebe učinkovitega in pravočasnega odkrivanja in preprečevanja s terorizmom povezanih kaznivih dejanj, preprečevanja in odvrnitve posameznikov ali skupine, da se podredi procesu, v sklopu katerega lahko prevzame prepričanje oziroma miselnost, da je nasilje upravičeno oziroma legitimno sredstvo za doseg ciljev, ter preprečevanja razvoja dejavnikov, ki omogočajo nastanek ugodnega okolja za radikalizacijo.

Radikalizacija, ki vodi v nasilni ekstremizem in terorizem, je izraz, ki se v tej strategiji uporablja za upravičevanje ustrahovanja, prisile, ščuvanja in pozivanja k nasilju za doseg kakršnih koli ideoloških, političnih, socialnih ali drugih ciljev interesnih skupin in posameznikov. Je dinamičen in kompleksen proces, v sklopu katerega posameznik ali skupina prepozna uporabo nasilja kot dopustno oziroma legitimno sredstvo za doseganje teh ciljev. Ravnanje posameznika ali skupine se lahko v sklopu tega procesa kaže v napeljevanju, ščuvanju ter opravičevanju in povečevanju sovražnosti in nasilja.

Terorizem razumemo kot dejanja, ki so kot kazniva dejanja opredeljena v 108. do 111. členu Kazenskega zakonika (KZ-1). Za teroristična kazniva dejanja je značilno, da so storjena z namenom, da se uničijo ali hudo ogrozijo ustavni, gospodarski, socialni ali politični temelji Republike Slovenije, druge države ali mednarodne organizacije ali da se hudo zastraši prebivalstvo oziroma prisili Vlado Republike Slovenije, druge države ali mednarodno organizacijo, da kaj stori ali opusti.

1.2 Temeljna načela nacionalne strategije

Temeljna načela Nacionalne strategije za preprečevanje terorizma in nasilnega ekstremizma opredeljujejo splošne usmeritve na vseh področjih in v dejavnostih, ki vplivajo na uspešno prepoznavanje in preprečevanje radikalizacije ter terorističnih dejanj in aktivnosti nasilnega ekstremizma.

Načelo ustavnosti in zakonitosti: ukrepi, sprejeti za preprečevanje terorizma ali nasilnega ekstremizma, morajo temeljiti na ustavi, mednarodnih sporazumih in zakonodaji.

Spoštovanje človekovih pravic in svoboščin: ukrepi za preprečevanje terorizma in nasilnega ekstremizma morajo potekati ob spoštovanju temeljnih človekovih pravic in svoboščin posameznikov ter ne smejo povzročati neenakopravnosti, ki bi temeljila na rasi, narodni pripadnosti, spolu, jeziku, veri, političnem ali drugem prepričanju, gmotnem stanju, rojstvu, izobrazbi, družbenem položaju ali drugi osebni okoliščini.

Načelo sorazmernosti: ukrepi za preprečevanje terorizma in nasilnega ekstremizma morajo biti v sorazmerju z grožnjo in v skladu z zakoni.

Načelo fleksibilnosti: ukrepi za preprečevanje terorizma in nasilnega ekstremizma morajo omogočati fleksibilnost, odzivnost in učinkovitost udeležencev.

Načelo sodelovanja: uspešnost ukrepov za preprečevanje terorizma in nasilnega ekstremizma lahko omogoči le okrepjeno medgeneracijsko sodelovanje vseh udeležencev.

2 OCENA RAZMER IN ELEMENTI OGROŽANJA VARNOSTI REPUBLIKE SLOVENIJE

Republika Slovenija doslej ni bila neposredno prizadeta zaradi terorističnih napadov, toda to ne pomeni, da je teroristične aktivnosti ne ogrožajo. Zaradi posebnega geostrateškega položaja in vloge pri zagotavljanju miru in stabilnosti na kriznih območjih in v regiji je izpostavljena različnim vplivom, ki bi lahko posredno ali neposredno ogrozili njeno nacionalno varnost. Aktivna je v mednarodnih operacijah in misijah v okviru Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU) in Nata, v njej pa delujejo

tudi Natove vojaške strukture. Slovenija je podpisnica resolucij Varnostnega sveta OZN št. 1267 in 1373, s katerima se pridružuje preostalim državam v boju proti terorizmu, in članica Globalne protiteroristične koalicije proti Daešu (IS/Isil/Isis). Podprla je tudi Resolucijo Varnostnega sveta OZN št. 2164, ki opredeljuje ukrepe za omejevanje tveganja zaradi grožnje t. i. tujih terorističnih borcev. Navedene aktivnosti lahko pomenijo izpostavljenost Republike Slovenije terorističnim grožnjam.

Teroristične aktivnosti v zadnjih letih kažejo na hitre spremembe vseh oblik terorizma in nasilnega ekstremizma, ki ju zaznamujejo izrazita dinamika, kompleksnost in čedalje večja individualizacija. Za Slovenijo poleg versko podprtega ekstremizma v zahodnobalkanski regiji in sosednjih državah EU pomenijo pomembno tveganje tudi druge oblike nasilnega ekstremizma, separatizem, različna desno in levo usmerjena ekstremistična gibanja ter politični aktivizem, ki za doseg ciljev uporablja nasilje. Teroristični napadi v Evropi v zadnjih letih kažejo, da je nujno treba zagotoviti skupno obravnavo različnih oblik radikalizacije, ki vodi v nasilni ekstremizem ali terorizem, saj sta njegov nastanek in delovanje medsebojno povezana.

Na varnostne razmere v Republiki Sloveniji neposredno vpliva zunanje varnostno okolje, in sicer geostrateški in politični procesi, ki potekajo tako v naši neposredni soseščini in zahodnobalkanski regiji kot tudi na kriznih žariščih zunaj Evrope. Varnostni izzivi, ki so se že pokazali ali pa se še lahko izrazijo v različnih pojavnih oblikah, vplivajo ne le na varnostne razmere v naši državi, ampak tudi na način spopadanja z njimi oziroma na določanje prioritet nacionalnovarnostne politike in ukrepov za njihovo preprečevanje.

Pomemben dejavnik je tudi povezava med terorizmom, organiziranim kriminalom in migracijskimi tokovi, pri čemer gre predvsem za izkoriščanje kriminalnih metod za logistično podporo ter pridobivanje finančnih sredstev za teroristično delovanje. Čez Republiko Slovenijo občasno v sklopu zahodnobalkanske poti potekajo tihotapska dejavnost, v okviru katere se lahko tihotapita orožje in eksploziv za potrebe terorističnih dejanj, in nezakonite migracije, ki bi se lahko uporabile za prikrit prehod teroristov na ciljna območja.

Na obstoj in nastanek pogojev za radikalizacijo, nasilni ekstremizem in terorizem vplivajo različni socialni, ekonomski, politični in varnostni dejavniki. Ti so še zlasti pomembni v povezavi z migracijskimi tokovi, saj nezmožnost ali slaba integracija ob ekonomski deprivaciji posameznika, diskriminaciji, marginalizaciji in stigmatizaciji močno prispevajo k vzpostavljanju okolja, ugodnega za nastanek radikalizacije.

3 STRATEŠKI CILJI

Strategija določa naslednje cilje:

- a) preprečevanje radikalizacije, ki vodi v nasilni ekstremizem ali terorizem,
- b) zaščita pred terorističnimi dejanji in dejanji nasilnega ekstremizma,
- c) preprečevanje terorističnih dejanj in dejanj nasilnega ekstremizma,
- d) izboljšanje pripravljenosti na ukrepe po terorističnem napadu in
- e) pregon storilcev kaznivih dejanj terorizma.

3.1 Preprečevanje radikalizacije, ki vodi v terorizem ali nasilni ekstremizem

Preprečevanje radikalizacije, ki vodi v terorizem ali nasilni ekstremizem, zahteva večdisciplinarni in večdimenzionalni pristop, ki upošteva tako neposredno tveganje kot vzročne dejavnike. Pri preprečevanju radikalizacije imata ključno vlogo vzpostavitev in razvoj koordiniranega sodelovanja javnega in zasebnega raziskovalnega sektorja pa tudi civilne družbe in interesnih združenj, kar omogoča krepitev vključujoče in odporne družbe in tako bistveno prispeva k njenemu trajnostnemu razvoju. Pri tem je pomembno, da se na sistemsko-strateški ravni sprejete obveznosti ustrezno odrazijo na lokalni ravni, izkušnje in praktične rešitve na tej ravni pa se morajo upoštevati pri strateškem načrtovanju in odločanju.

3.1.1 Omejevanje tveganja novačenja posameznikov iz najranljivejših skupin ter odvrnitev od upravičevanja sovražnosti in uporabe nasilja

V sklopu strateškega cilja, usmerjenega v preprečevanje radikalizacije, bo glavna pozornost namenjena najranljivejšim skupinam: mladim, zapornikom, socialno šibkejšim, migrantom in drugim deprivilegiranim in izključenim skupinam. Mladim je treba ponuditi alternativne možnosti in bolje izkoristiti vlogo žensk in družine pri omejevanju radikalizacije, še posebno pri rehabilitaciji in reintegraciji mladih.

Družinski člani se pogosto najprej v okviru družine srečajo z znaki radikalizacije, ki lahko vodi v različne oblike sovražnosti in v uporabo nasilja. Obravnava takšnih posameznikov zato v tej fazi zahteva izrazito prepletanje praktikov na lokalni ravni, ki zajema šole, socialne in zdravstvene ustanove ter verske, interesne in lokalne skupnosti, ki so pri tem ključne za zagotovitev pravočasnega prepoznavanja kazalnikov. Za zgodnje odkrivanje in ustrezno odzivanje je treba zagotoviti usposobljenost in ozaveščenost vseh za obrnavanje družinskih vprašanj odgovornih udeležencev in njihovo medsebojno koordinacijo.

Za ozaveščanje najranljivejših ciljnih skupin o terorizmu kot izrazito negativnem pojavu, njegovem izražanju in kazalnikih radikalizacije je nujno treba bolje izrabiti internet in druge digitalne formate, kar bo možno zagotoviti s skrbno načrtovanimi programi in kampanjami ozaveščanja na internetu.

Na podlagi lastne prakse in prakse, ki so jo razvili v okviru Centra odličnosti mreže za ozaveščenost o radikalizaciji, bo Republika Slovenija nadaljevala razvoj in nadgrajevanje nacionalnega temelja za preprečevanje radikalizacije. Ta je poleg ustrezne koordinacije nosilcev odločanja in praktikov, ki se na lokalni ravni prvi srečujejo s pojavnimi oblikami radikalizacije, osnova nacionalnega sistema za zgodnje odkrivanje in preprečevanje radikalizacije.

3.1.2 Preprečevanje uporabe tehnologije za potrebe terorizma, nasilnega ekstremizma in drugih oblik sovražnosti, ki vodijo v radikalizacijo

Teroristi čedalje bolj zlorabljajo medmrežje za tako imenovano on-line radikalizacijo, novačenje, zbiranje finančnih sredstev in organizacijo napadov. Nekatero teroristične skupine namenjajo mnogo sredstev za pripravo obsežnih in dodelanih terorističnih vsebin, ki vključujejo grožnje, priročnike za urjenje in praktične nasvete, kako pridobiti in uvoziti orožje, izdelati bombe in izbrati tarče ter načrtovati in izvesti napade. Internet uspešno uporabljajo za propagando, saj jim omogoča več priložnosti za interakcijo z ljudmi, kar lahko nadomesti fizično skupnost posameznikov in ustvari spletno družbeno okolje, v katerem sta odklonilno obnašanje in nasilje sprejemljiva.

Republika Slovenija se bo dosledno odzivala na kršitve predpisov glede vseh oblik širjenja sovražnosti, javnega pozivanja in ščuvanja ter upravičevanja kakršnega koli nasilja, vključno s terorizmom. Temu bo namenila posebno pozornost. Z ustreznimi organizacijskimi ukrepi in krepitvijo vloge civilne družbe ter javnega in zasebnega sodelovanja bo preprečevala širjenje ekstremističnega in terorističnega gradiva po spletu ter uveljavila dodatne ukrepe za krepitev odpornosti posameznika proti tovrstni propagandi.

V preventivne aktivnosti proti širjenju teroristične propagande in propagande nasilnega ekstremizma ter drugih oblik sovražnosti na spletu je treba vključiti tudi gospodarske subjekte s področja informacijsko-komunikacijskega sektorja in njihova združenja (denimo Slovenska digitalna koalicija).

Med mladimi in splošno javnostjo je treba povečati raven medijske in informacijske pismenosti, da bodo lahko kritično presojali informacije in se že na primarni ravni primerno in pravočasno odzvali na poskuse radikalizacije, ki so jim izpostavljeni ob komunikaciji v digitalnem prostoru.

Ob podpori in upoštevanju prakse, oblikovane v sklopu Evropske mreže za strateško komunikacijo (angl. European Strategic Communications Network – ESCN), bo posebna pozornost namenjena

razvoju strategije komuniciranja, ki poleg zagotavljanja pravice do obveščenosti prispeva k vsesplošni ozaveščenosti in pravilnemu razumevanju grožnje radikalizacije.

3.1.3 Obravnava radikalizacije v zaporniškem in probacijskem okolju

Zaprte osebe so med najranljivejšimi skupinami, ki so lahko podvržene radikalizaciji. Družba ima do njih posebno odgovornost, in to tako v smislu preprečevanja novačenja kot tudi ponovnega vključevanja v družbo. Reintegracija, resocializacija in odvrnitev od nasilja so pri tem ključnega pomena.

Za učinkovitejšo obravnavo je treba zagotoviti ustrezno in zgodnje prepoznavanje dejavnikov, ki vplivajo na razvoj radikalizacije v sistemu izvrševanja kazenskih sankcij. Še naprej si je treba prizadevati, da bodo zapori varni za zaprte osebe, zaposlene in družbo ter bo zagotovljena reintegracija zapornikov v družbo po prestani kazni. Ob tem morajo vsi ukrepi temeljiti na spoštovanju zakonodaje in mednarodnih standardov na področju človekovih pravic. Obravnava oseb v zaporniškem in probacijskem okolju bo organizirana tako, da jim bo omogočeno usposabljanje za življenje na prostosti, da bodo po prestani sankciji lahko živel v skladu z veljavnimi pravnimi in moralnimi normami. Rehabilitacijski programi se bodo v primeru potreb z uporabo probacijo nadaljevali tudi, ko bodo zaprte osebe zapustile zaporniški sistem v obliki pogojnega odpusta z varstvenim nadzorstvom.

Za izvedbo programov reintegracije je nujno sodelovanje z vladnimi, nevladnimi, verskimi in drugimi interesnimi združenji.

3.1.4 Spodbujanje vključujoče, odprte in odporne družbe

Republika Slovenija bo podpirala napore za nadaljnji razvoj družbe, v kateri prevladujejo pluralizem, nediskriminacija, strpnost, pravičnost, solidarnost in enakopravnost. To bo poskušala doseči zlasti z delom na področju vzgoje, izobraževanja in kulture, velik del odgovornosti pri tem pa imajo poleg Vlade Republike Slovenije tudi politiki, mnenjski voditelji, mediji in verske skupnosti.

3.2 Zaščita pred terorističnimi dejanji in dejanji nasilnega ekstremizma

Ukrepi, usmerjeni v zaščito prebivalcev, objektov kritične infrastrukture, kulturne dediščine, storitev in procesov, so ključnega pomena za delovanje družbe. Poleg zaščite kritične infrastrukture je treba teroristom onemogočiti dostop do orožja, eksploziva in sestavin za njegovo izdelavo ter preprečiti zlorabo blaga z dvojno rabo in drugih človekovemu zdravju nevarnih sredstev (na primer kemičnih, bioloških, radioloških in jedrskih snovi – v nadaljnjem besedilu: KBRJ). Ob doslednem upoštevanju prostega pretoka blaga in ljudi je treba teroristom otežiti prehajanje državne meje in zagotoviti kar najvišjo varnost v transportnem prometu.

3.2.1 Zmanjševanje ranljivosti objektov, storitev in upravljanja kritične infrastrukture

Ukrepi, usmerjeni v zaščito prebivalcev, objektov kritične infrastrukture, kulturne dediščine, storitev in procesov, so ključnega pomena za delovanje družbe. Prilagajali se bodo terorističnim grožnjam in zajemajo tehnične vire, informacijsko-komunikacijsko tehnologijo in človeški potencial, ki še vedno ostaja eden izmed ključnih dejavnikov boja proti terorizmu. Osrednjega pomena pri tem so izboljšanje varnostne kulture družbe in postopno vzpostavljanje normativnega in institucionalnega okvira, podprtega z ustreznimi nacionalnimi zmogljivostmi.

To se bo doseglo predvsem z nadaljevanjem krepitve zasebno-javnega sodelovanja na vseh področjih in z nadaljnjo operacionalizacijo rešitev, ki jih vsebuje Zakon o kritični infrastrukturi. Pri tem bo poseben poudarek na doslednem izvajanju obveznega organiziranja varovanja za gospodarske družbe, zavode, državne organe in druge zavezance, in to za vse dejavnosti, pri katerih obstaja iz posebnih varnostnih razlogov predvidljiva možnost nepričakovane nevarnosti ali povečana stopnja tveganja za varnost ljudi in premoženja.

Posebno pozornost je treba nameniti kritičnim delom informacijsko-komunikacijske infrastrukture; ta namreč s pospešeno digitalizacijo postaja ključni del delovanja sodobne družbe in njenih podsistemov ter močno vpliva na delovanje preostalih segmentov kritične infrastrukture.

3.2.2 Zmanjševanje ranljivosti v transportu

Povečati je treba varnost transporta v vseh segmentih, tako v letalskem, cestnem in železniškem kot tudi pomorskem prometu. Z okrepljenim sodelovanjem s transportno industrijo ter vladnimi in drugimi udeleženci je treba zmanjšati ranljivost transportnega prometa, da bo ta varnejši in zanesljivejši. Posebno pozornost je treba nameniti varnosti potnikov, transportu kemičnih in drugih nevarnih snovi ter varovanju infrastrukture, objektov in njihovega upravljanja.

Zagotavljanje varnosti transporta mora temeljiti tudi na lastnih ukrepih, ki so integrirani v transportno dejavnost.

Z okrepljenim javno-zasebnim sodelovanjem je treba zagotoviti izmenjavo informacij, ki bo omogočala prepoznavo ranljivosti, kar bo ustvarilo možnosti za boljše načrtovanje politike, programov in ukrepov ter boljše izrabo tehnoloških dosežkov. To se bo odrazilo v višji transportni varnosti potnikov in blaga ter boljši kakovosti transportne storitve.

3.2.3 Zvišanje učinkovitosti mehanizmov za integrirano upravljanje varnosti meja

Varnost meja je pomembna za pravočasno in učinkovito preprečevanje terorizma. Zagotoviti je treba, da postane ustrezno integriran sklop celovitega nacionalnega protiterorističnega sistema, ki bo zagotavljal učinkovito odkrivanje in preprečevanje prehajanja oseb, povezanih s terorizmom, ter tihotapljenja orožja, eksploziva in drugih sredstev.

Izvajanje navedenih ukrepov mora temeljiti na sposobnosti prepoznavanja tveganja in lastne ranljivosti, povezane s terorizmom. Profili tveganja temeljijo poleg nacionalnih tveganj tudi na tistih, ki jih pripravljajo pristojne evropske agencije in druge države članice EU.

Dostop do informacij mora biti vsem upravičnim uporabnikom zagotovljen tako, da bodo ti neovirano in hitro dostopali do njih. Pomembna je tudi ustrezna tehnična opremljenost za izvajanje nadzora državne meje, mejne kontrole in izravnalnih ukrepov, ki so ključnega pomena za učinkovito izvajanje nalog.

Pri zagotavljanju varnosti meja v smislu preprečevanja terorizma, organiziranega kriminala in migracijskih tokov se srečujemo z izzivi, ki bodo zahtevali okrepitev zmožnosti varovanja in tehnične opremljenosti. Zaradi omejenih virov in njihove racionalne izrabe bo morala država izkoristiti priložnosti, ki jih za področje notranje varnosti ponuja informacijsko-komunikacijska tehnologija.

3.2.4 Zaščita lahko dostopnih objektov napada

Varnost območij, na katerih se zbira in zadržuje večje število ljudi (lahko dostopni objekti napada oziroma tako imenovane mehke tarče), je ključnega pomena za pravočasno in učinkovito preprečevanje terorizma in tudi drugih oblik ogrožanja varnosti ljudi.

Zagotoviti je treba, da se na javnih krajih, na katerih se zbira in zadržuje večje število ljudi, uredi z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo podprt sistem zgodnjega in pravočasnega odkrivanja ogrožanja življenja in zdravja ljudi ter njihovega premoženja.

V sistem zgodnjega odkrivanja tveganja, prepoznavanja ranljivosti in zavarovanja območij, na katerih se zbira in zadržuje večje število ljudi, je treba poleg subjektov pristojnih organizacij in služb države in lokalnih skupnosti vključiti tudi subjekte zasebnega varstva. Poleg izboljšanja splošne ozaveščenosti je nujno treba okrepiti sistem, ki bo omogočal zmanjšanje ranljivosti.

3.2.5 Zaščita kibernetkega prostora pred terorističnimi aktivnostmi

Sodobna družba je odvisna od informacijsko-komunikacijske tehnologije, zato njena zloraba pomeni resno grožnjo in tveganje za delovanje javnega in zasebnega sektorja. Kibernetški napadi, ki so lahko posledica delovanja terorističnih skupin, so lahko realna varnostna grožnja tudi v Republiki Sloveniji.

Aktivnosti za zmanjšanje ranljivosti kibernetkega prostora zaradi terorističnega delovanja se bodo izvajale vzporedno in v skladu s smernicami, določenimi v dokumentu s področja informacijsko-kibernetke varnosti.

Primarna pozornost bo namenjena okrepitvi vsesplošne odpornosti in ozaveščenosti o ranljivosti pred terorističnimi napadi na kritično infrastrukturo in o zlorabah interneta za namen terorizma in širjenja radikalizacije prek medmrežja, ki vodi v nasilni ekstremizem in terorizem.

3.3 Preprečevanje terorističnih dejanj

Globalizacija povečuje prost pretok ljudi in blaga, s tem pa tudi prenos finančnih in drugih sredstev, potrebnih za teroristično dejanje. Da bi Republika Slovenija učinkovito preprečevala teroristična dejanja, bo okrepila napore za onemogočanje načrtovanja terorističnih aktivnosti in delovanja terorističnih mrež ter za preprečevanje novačenja, financiranja in dostopa do orožja in sredstev, potrebnih za izvedbo terorističnih dejanj.

3.3.1 Protiteroristična koordinacija

Republika Slovenija bo izvajala aktivnosti in si prizadevala za nadaljnji razvoj mehanizmov ter organizacijskih rešitev za koordinacijo pristojnih organov, da bi uspešno in pravočasno odkrivala ter preprečevala teroristične aktivnosti, ki bi lahko ogrozile nacionalno varnost in varnost njenih prebivalcev. Cilj je nadgraditev aktivnosti, ki potekajo v okviru Medresorske delovne skupine za protiterorizem (MDS-PTR), in vzpostavitev sistema, ki bo omogočal stalno, učinkovito in celovito izmenjavo informacij in koordinacijo aktivnosti pristojnih organov.

Pravočasen, celovit, komplementaren in učinkovit odziv na s terorizmom povezano tveganje zahteva ustrezne normativne, organizacijske in funkcionalne okvire ter prilagoditev delovanja obveščevalno-varnostnih organizacij in služb v smislu formalizacije koordinacije usklajenega operativnega delovanja subjektov nacionalnovarnostnega sistema v boju proti terorizmu.

3.3.2 Kakovost obveščevalne podpore

Obveščevalno-varnostne organizacije in službe Republike Slovenije bodo s strateškim načrtovanjem in ob okrepljenem koordiniranem sodelovanju zbirale, vrednotile in izmenjevale podatke, potrebne za učinkovito prepoznavanje in preprečevanje namer nasilnih ekstremistov in teroristov, povezanih z ogrožanjem nacionalne varnosti Republike Slovenije, njenih gospodarskih interesov, državljanov in prebivalcev ter temeljnih vrednot doma in v tujini ter povezanih z grožnjami mednarodni skupnosti.

Tako bodo zagotovljeni pogoji za izvajanje obveščevalnega ciklusa, analiziranje pojavnih oblik in razmer, razumevanje tveganja in izmenjavo informacij, potrebnih za izdelavo ocen teroristične ogroženosti Republike Slovenije in pravočasno določanje tveganja.

Izvedba tega podcilja bo dosežena ob nadaljnjem razvoju metodologije za zbiranje, obdelavo in analizo informacij in obveščevalnih podatkov, ki bodo prispevali k zgodnji identifikaciji in preprečevanju dejanj terorizma ali nasilnega ekstremizma.

Republika Slovenija bo še naprej izmenjevala obveščevalne informacije s partnerskimi državami in pomembnimi mednarodnimi in regionalnimi organizacijami, vključno z Interpolom in Europolom, v skladu z resolucijama Varnostnega sveta OZN št. 2178 in 2396.

3.3.3 Preprečevanje financiranja terorizma

Zakonodaja in sistem, ki urejata preprečevanje pranja denarja, sta usklajena z mednarodnimi pravnimi akti in standardi. Zavezanci svoje obveznosti prijavljanja sumov financiranja terorizma, ki jih zaznajo na podlagi izdelanega seznama kazalnikov, dosledno izpolnjujejo in izvajajo vse potrebne ukrepe v skladu z Zakonom o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma. Glede na dejstvo, da je boj proti terorizmu, nasilnemu ekstremizmu in financiranju terorizma globalno vprašanje, je pri preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma pomembno mednarodno sodelovanje.

Republika Slovenija bo aktivnosti za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma nadaljevala, dopolnjevala in krepila.

3.3.4 Preprečevanje dostopa do snovi KBRJ, nezakonitega orožja, eksploziva in njegovih sestavin ter zlorab blaga z dvojno rabo

Preprečevanje in odkrivanje čezmejnega nezakonitega prometa, predvsem blaga in tehnologije, ki sta predmet omejevalnih ukrepov oziroma sta na seznamu blaga z dvojno rabo, sta med pomembnejšimi nalogami v boju proti terorizmu.

Upoštevajoč obveznosti, ki jih ima Republika Slovenija kot članica več mednarodnih izvoznih režimov, in sicer Zanggerjevega odbora (Zangger Committee – ZAC), Skupine jedrskih dobaviteljev (Nuclear Suppliers Group – NSG), Avstralske skupine (The Australia Group – AG), Wassenaarskega aranžmaja in pobud, Haaškega kodeksa vedenja proti širjenju balističnih izstrelkov (Hague Code of Conduct against Ballistic Missile Proliferation – HCOC), Globalne pobude za boj proti jedrskemu terorizmu, Varnostne pobude proti širjenju orožja za množično uničevanje (PSI) ter drugih mednarodnih pobud, je nujno treba okrepiti nadzor nad prometom s tem blagom in tehnologijo.

Na nacionalni ravni je poleg nadzora nad dobavno verigo, tehničnega nadzora nad nekaterimi vrstami blaga in preprečevanja, da bi orožje, eksploziv in njegove sestavine, vojaško opremo ali blago z dvojno rabo, ki je pod okriljem posebne komisije za nadzor blaga z dvojno rabo in drugih komisij s tega delovnega področja, pridobili neupravičeni končni uporabniki, treba še naprej krepiti zavest zasebnega sektorja in tako zmanjševati ranljivost.

3.4 Ukrepanje ob terorističnem napadu

Ob terorističnem napadu se zahtevata načrtovano, pravočasno in učinkovito ukrepanje vseh udeležencev za odpravljanje posledic in čimprejšnja povrnitev v stanje pred napadom. Ukrepanje mora biti koordinirano in podprto z vsemi razpoložljivimi zmogljivostmi.

Teroristične grožnje se nenehno spreminjajo, zato je treba pripraviti fleksibilen odziv na teroristične napade, ki bo izhajal iz ocene ogroženosti in upošteval systemske rešitve za pravočasno in učinkovito ukrepanje. Pri tem so ključnega pomena ustrezno načrtovanje in koordinacija akterjev na varnostnem in zaščitno-reševalnem področju ter v sistemu kriznega upravljanja in vodenja, zadostnost in usposobljenost vseh akterjev, vključenih v odziv, ter ustrezna materialna in finančna podlaga za izvedbo odziva na teroristične napade, vključno s tistimi, pri katerih so bile uporabljene snovi KBRJ.

Obseg terorističnega napada lahko preseže zmogljivost enega resorja. Takšno stanje je možno učinkovito obvladati samo z optimalno koordinacijo, racionalizacijo in združevanjem zmogljivosti na nacionalni ravni ter po potrebi oziroma takrat, ko so presežene nacionalne zmogljivosti, tudi z s pomočjo partnerskih držav in mednarodnih organizacij z uporabo za to predvidenih mehanizmov.

3.4.1 Pripravljenost in odziv na teroristični napad

Na zaščitno-reševalnem področju je odziv na teroristična dejanja celovito urejen z državnim načrtom za zaščito in reševanje, ki ga narekujejo Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami in

Uredba o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja. Načrt vključuje vse akterje, ki bi bili dejavni ob terorističnem napadu, predvideva pa tudi zagotavljanje mednarodne reševalne pomoči, če bi bila potrebna. Veljavni načrt je treba v skladu s stalno spreminjajočimi se terorističnimi grožnjami prenoviti in v nadaljevanju ustrezno dopolnjevati. Za zagotovitev koordiniranega odziva na teroristični napad je treba nadaljevati organizacijo skupnih usposabljanj in preverjanj usposobljenosti akterjev z varnostnega in zaščitno-reševalnega področja.

Na varnostnem področju je treba zagotoviti stalno, načrtno in sistematično spremljanje dogajanja v zvezi z morebitnimi ali dejanskimi terorističnimi grožnjami v Republiki Sloveniji ali tujini, pravočasno medsebojno obveščanje, izmenjavo informacij, ustrezno informacijsko-komunikacijsko podporo in sodelovanje vseh udeležencev, vključenih v pripravljenost in odzivanje.

Organi, ki so vključeni v podsisteme nacionalnovarnostnega sistema Republike Slovenije, bodo v skladu s svojimi pristojnostmi skrbeli za hiter, učinkovit in usklajen odziv ob terorističnem napadu, da se prepreči oziroma zmanjša število žrtev in omejijo druge posledice napada. To se bo zagotovilo s trajno in nepretrgano nadgradnjo načrtov zaščite in reševanja, ocen ogroženosti in tveganja za teroristični napad ter drugih aktov, ki opredeljujejo dejavnost in odgovornost različnih udeležencev glede na značilnosti in obseg terorističnega napada.

V primeru napada bo treba zagotoviti hitro izmenjavo operativnih informacij, usklajeno in koordinirano ukrepanje vseh udeležencev, ustrezno obveščanje javnosti ter skupno operativno podporo, ki vključuje vse razpoložljive zmogljivosti. To velja tudi v primeru napadov, ki imajo čezmejni vpliv.

3.4.2 Odpravljanje posledic terorističnega napada

Po terorističnih napadih moramo biti pripravljeni na ustrezno obvladovanje in učinkovito odpravljanje njihovih posledic, še zlasti ob uporabi snovi KBRJ. Po koncu interventne faze, ki se konča z vzpostavitvijo osnovnih pogojev za življenje, je treba izvesti ukrepe za čim hitrejšo vrnitev v stanje pred terorističnim napadom, kar zahteva mnogo razpoložljivih zmogljivosti in organizacijskih struktur tako za kratko- kot tudi za dolgoročno obdobje.

3.4.3 Pomoč žrtvam terorizma

Žrtvam terorizma je treba zagotoviti pomoč in podporo takoj po napadu in za toliko časa, kot je treba. To vključuje psihološko podporo, kot sta pomoč in svetovanje po travmatski izkušnji, svetovanje in obveščanje glede uveljavljanja pravic, brezplačne pravne pomoči in odškodnin. Za ta namen se zagotovijo mehanizmi, ki omogočajo aktiviranje služb za pomoč in podporo žrtvam terorizma, vključno z ustrezno zdravstveno oskrbo.

Žrtvam, ki želijo biti aktivno vključene v preprečevanje nasilnega ekstremizma in terorizma, je treba z ustrezno podporo omogočiti udeležbo pri tem.

3.5 Pregon storilcev s terorizmom povezanih kaznivih dejanj

Republika Slovenija je kazensko zakonodajo že uskladila z mednarodnimi standardi, tudi z inkriminacijo nekaterih pripravljalnih dejanj. Kazenska zakonodaja omogoča tako preprečevanje kot tudi dokazovanje terorističnih pripravljalnih dejanj (na primer financiranje terorizma, potovanje v tujino z namenom terorizma, novačenje in usposabljanje za terorizem, sodelovanje v teroristični hudodelski združbi) ter preprečevanje, dokazovanje in pregon storilcev terorističnih kaznivih dejanj.

V primeru storjenih kaznivih dejanj terorizma bodo posebnega pomena učinkovito mednarodno policijsko sodelovanje in izmenjava informacij ter pravosodno sodelovanje, vključno z uporabo mehanizmov, ki jih nudita Europol in Eurojust.

Pristojni organi si bodo prizadevali tudi za izmenjavo izkušenj in dobre prakse z drugimi državami na podlagi dokončanih kazenskih postopkov za kazniva dejanja terorizma, zlasti glede dokazovanja elementov teh dejanj.

4 AKTIVNOSTI SLOVENIJE V MEDNARODNIH PRIZADEVANJIH ZA PREPREČEVANJE TERORIZMA IN NASILNEGA EKSTREMIZMA

Sodobni terorizem ima mednarodne razsežnosti, zato mora biti takšen tudi odziv nanj. S sodelovanjem pri mednarodnem prizadevanju za preprečevanje terorizma in nasilnega ekstremizma Republika Slovenija krepi lastno nacionalno varnost. Poleg nadaljnega sodelovanja v mednarodnih operacijah in misijah, pri upravljanju konfliktov in obnovi po kriznih razmerah bo Republika Slovenija še naprej aktivna na področju preprečevanja terorizma z zunanjepolitičnim delovanjem, razvojno pomočjo ter izmenjavo izkušenj in dobrih praks, zlasti na Zahodnem Balkanu.

Ta prizadevanja vključujejo obravnavanje razmer v državah, v katerih je ugodno okolje za nastanek in širitev terorizma in nasilnega ekstremizma, v smislu krepitve odpornosti družb na področju pravne države, ustanov in civilne družbe ter spoštovanja človekovih pravic.

5 URESNIČEVANJE IN DOPOLNJEVANJE STRATEGIJE TER KOORDINACIJA

Uresničevanje strategije bodo na podlagi svojih pristojnosti spremljali Vlada Republike Slovenije in drugi pristojni državni organi.

Republika Slovenija bo razvijala in stalno nadgrajevala sistem za ocenjevanje stopnje teroristične ogroženosti in ukrepe, povezane z nekaterimi stopnjami teroristične ogroženosti.

Ključni finančni, materialni in kadrovske viri, potrebni za izvajanje nalog, določenih s strategijo in akcijskim načrtom, se bodo zagotovili v okviru rednih finančnih in kadrovske načrtov ter proračunov državnih organov.

Za prenos mednarodnih izkušenj, s poudarkom na izkušnjah EU s področja preprečevanja terorizma in radikalizacije, ki vodi v nasilni ekstremizem, organom, ki so pristojni za navedeni področji, sta zadolžena nacionalni koordinator za preprečevanje terorizma in nasilnega ekstremizma in nacionalni koordinator za preprečevanje radikalizacije. Pristojni organi z namenom stalne izmenjave informacij, mnenj in stališč ter usklajevanja aktivnosti in s ciljem učinkovitega in usmerjenega boja proti terorizmu in nasilnemu ekstremizmu, redno obveščajo nacionalna koordinatorja o zaznanih novih pojavnih oblikah in nacionalnih izkušnjah z navedenih področjih.

Akcijski načrt, ki podrobneje določa ukrepe in aktivnosti na področju preprečevanja terorizma in nasilnega ekstremizma, bo pripravljen po sprejetju strategije.